

Landskap: Småland Upptecknare: Anna Granberg, Huskvarna
 Härad: Diverse Berättare: olika personer; uppt. bladens
 Socken: " berättarens yrke: baksida!
 Uppteckningsår: 1966 Född år i

Skräddare, sömmerskor och konfektion. s. 1-83. LM.F 131

2 fotografier s. 41a;
 neg. saknas

OBS!

Härader och rocknar på
 baksidan av uppbladen
 bör kontrolleras, eftersom
 upptecknaren ofta missgitte
 inte alltid stämme.

16732:1.

ACC. N:R

M. 131

I Ölmstad fanns på ättialalet och framåt,

1. skräddarna: Ros, Rosens kallades han. Det var en
holig jörning. Han sätta på bordet med korsade
ben och sjungde glada visor, bevaringsvisor
och andra visor, inte religiösa. Och det blev
ett så välkommet avbräck i det vardagliga nä
den holiga skräddaren kom. Han sydde för hand,
men var den förste som skaffade sig en
symaskin, i poocknen. Ett rikkigt vidunder att
sy, lyckte man da. Det var en trampmaskin.
Det kunde nog ha varit i 1885. Rosen var en
sektio kanske, sjuttio år da. Han var egentligen
fnekter, men kneckarna måste ju ha även annat
arbete som försörjning. Han kom till Bräller-
facken ^{och sytte!} sedan lilla stugan med en liten jordplätt, där
Kalle och Britta bodde, vilka var berättarens
morföräldrar. Han arbetade i rummet, det fanns bara ett.
Han sydde också till Britta och han sydde rockar

FOLKLIVS-

ARKIVET

LUND

16732:2.

ACC. N:R M. 734

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

reskappor, byxor, västar, hörjor, kappor till
kvinnorna och barnen, alltså större skolbarn,
men trotsigen ej klämningar. Men hemskräddarna
stickade även stickläcken. I hemmen fanns
oftast en läckväge, annars länade man
av dem som hade pådana.

I de hem där man utrustade en döllor
till hennes giftermål kunde skräddaren ha
arbetet länge för läckstickningens skull.

Med tiden framåt nya ceklet blev det
kvinnorna som safti och stickade
läcken i slället för skräddarna, och
ända fram till 1945 (i Skärstad) kunde man
beställa och få stickat ett läcke för 15 kr.

Nu lär det ej vara någon i Ölmstad eller Skärstad
som stickar läcken.

1. Ros bodde i en soldatkorp i Skorparp (det finns rätt kvar.)
var äldre än Stora Rydah.
2. Skräddare Lind bodde i Bröljumark, blev regementsskräddare sen.

16732:3.
ACC. N.R M. 131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nr. 3. Törnkvist, bodde i Ingeryd i ena ändan av byn.

Det var också en glad skräddare, kom till Bullerbäcken och Rydde. Bl. de två kostymer ber. Swanberg har på fotografier. Törnkvist var också soldat, men hade dåliga lungor, dog på mittalder.

I andra ändan av byn Ingeryd bodde Ståla-Lasse, skräddare nr. 4. han drade en son, som blev knepet, kallade sig

Eklund och han blev också skräddare under mellantiderna. Han bodde i Persborg. skräddare nr. 5.

Som nr. 6 kan vi säga, Johan Rydh. Han hade föst varit skogsvaktare och bodde i Töllaryd. Han blev skräddare sen, men ingen skicklig skräddare.

Det blev hans båda söners däremot. Karl Rydh, som var åldst blev den skickligaste skräddaren i frakten. han flyttade vid 1894 eller något tidigare till Skärstad, dog 1936 och hade väl varit runt omkring miljofem år gammal. Brodern Emil, som skräddare nr. 7 i Ölmstad, hade partimedier i Stockholm, bosatte sig;

Alboga, och blev sista skräddaren i Ölmstad, död omkring 1930.

Kalle Tör, som nr. 8 var på toppen av sin verksamhet 1895 och en tid framöver. Han bodde i Tököryd, var en rölig orning. Fadern var knekt. Hans systér var mora i Storgårn.

Och så var det Graksson på Skogen, som nr. 9 men han var mer laggskräddare, sydde vardagsbyxor och enklare saker. Och en, Axel Larsson, som var utländ vid 1907-08. som till

Larsa - Anna i Ingeryd, då fäst han vara nr. 10.

En hette Lindkvist, nr. 11. Han bodde vid kyrkan.

Han var en nätt bra skräddare, men ibland blev det misslyckat, som då Alfred; Norre gårdens bror fick sin rock, hade han vänt tyget fel, så att rygghalvorna ej var lika. Hans dotter lever ännu och är väl i 85års åldern. Alla dessa skräddare gick först ur hem till hem och sydde. Möjligen Larsa - Annas son, Axel, undan lagom. En del, de yngre, skaffade sig maskiner

Och dessa fick bñnderna hämta till ställena, men
skräddarna själva, brukade gå emellan.

De rydde året om borta, med undantag för den
alla frädstaste tiden på sommaren. Då kunde han
ha sinnad hemma, bestämmingar på byxor till
drängar, till ex. Även backsäggsfittare hade
skräddare hos sig nära gång.

Till bñnderna kommo de om varen och
om hösten. På varen skulle man ha
fittare kläder, plärrakostymer och sommarkläder,
och barnen skulle ha examens kläder.

På hösten var det att se om de varmare
vinterkläderna, ty skräddarna renoverade
även gamla kläder. Och rydde in.

De, skräddarna, kommo på ganska regelbundna
tider, som var bestända så för så på de olika
ställena. Det kunde höras ihop sig, så att
både skräddarna, alltså skräddaren och gösällerna, och

ACC. N:o M. 16732:6.
13

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

skomakare på en gång, men då fick skomakare
med ev. gesäller, hålla till i drängstugan -
^(Herrdrägaren) Han hade mat och husrum, var det ej allt för
långt brukade mäster själv gå hem till sitt, medan
ofta gesällerna stannade kvar hos drängarna
i drängstugan där man låg två och två i soffor
eller sängar. Drängarna lyckte det var freoligt,
det blev lite prat och liv i drängstugan dessa kvällar.
Och på mindre ställen fick skräddaren bo eller
ligga bland familjen i rummet där den bodde.
^{Ofta hände företrädesvis bara ett rum, i stugan.}
och åta med den, med det basta huset kunde
bjuda, ty extra skulle det vara till skräddaren.
Han var lite formers än snickare och
skomakare. De mindre bemödade anlitade
dock mest den s.a.s. lappskräddaren, som
var belade en sam. Denna sydde också om
gamla plagg. Körde av och ökade till,
fog in vidden och skade ut den, men lappa.

ACC. N:R M. 16732:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

det kunde huvimorna själva, ty det hade
de stor träning i, att böta fram cakelstiftet ^{skrädd} lyppade ej
På bondställena dukades för det mesta särskilt ^{skrädd}
ford för skräddarna och hans gesäller och de
hade extra kost. Det var storbönderna som anlitade storkräddare
Bäde Kalle Rydth och Kalle Tör, hade ke gesäller
var. Och lärjungarna som fick ta rist av maten
var de ofta illmariga möst, tog av maten ^{det bästa}, så att
de fick förlite, eller åt så fort, att de ej
hann med, att få i sig sin mat, eller hann åta sig
mätta.

De arbetade i vardagsrummet, ink i köket.
Mästaren klippte till, ja tog målt fört, och skrev
opp dem, och provade. Det var ömsom, vem
som bräcklade ihop dem. Pråssjärn hade de
med sig, hade dem på spisarna, men den
eldlade man i de stora järnen med kol,
på att de höll sig varma jämt. Och gesällerna

ACC. N.R. M. 16732:8.
13+

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

fick präsa. Tyget tillhörd handelsböll alltid Kunderna,
och det var ju hemvärt och ofta efter behandlat
på Saltskönns fabriken i Jönköping. Man kunde
ju också lämna in ull, das och så tyget vävt das.
Det blev andra fides med cekelstiftet och
med 'fräbrella banan' 1895, större kontakt med
pladen. Skräddarna förgjorde med fast verksamhet
och vid 1904 ^{redan 1895 förgjorde de från hon tygga.} eller 1905 förgjorde de så natt fa
hem grover av, främst cheviots tyger och
de blev på moderna och det var ej fört
att ha hemvärt. Kvinnorna sletade väva.
Färaveln var det odurigt med precis.
Det blev mer omfördle med modet. Skräddarna
ville knäppast ry-damkappor och
dräkter längre, inte på gärrna barn-
kläder heller, och plädarna som de förr
sydde till kvinnorna var omoderna. Amars fört
till ex. 80 åringarnas modar brukade ha en vardags och en söndagsplädo.

Jag återgår till hemskräddaren.

Något mönster att klippa efter fä i de ej
haft, men ber. är något särkes om detta.

De gamla skräddarna tog mätten ej så
noga, men stor skräddarna, (Ryd, Toc) de
tog mycket noga mät i och antecknade.

Man hade stora, handsmilda räkar
som bef i det tjocka valmaret, som
oftast Saluhöjens gjort färdigt.

Modellerna kan man säga, att skräddarna
i stort sett bestände. Även sen de
skaffat journaler, så gäddde de till
den och den modellen som var modern.
och som den och den hade fått rytk.

Så var det likadant hos sommerskaran.

Men stor skräddarna, i slutet på trettio-talet,
började knappa in på mätten, så att plaggen
blev mättare och mindre, satt välvare, till

ACC. N.R. M. 16732:10.
134

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de unga herrarnas förtydning, men ^{ble} de
åldre bördernas förargelse.

Plaggan syddes hela av skräddarna och
var färdiga helt igenom av dem.

För det mest sätt skräddarna på
skolar kring bordet. Men Rosen och
de sätt alltid på skräddarvis på
bordet. Belysningen var det ej på
kaliqī med. Man hade gaslampor med
en klar laga och ^{och} ^{svamp} i sen fotoqī lampor.

på 1880 talet var på en del håll dessa
samtliga i bruk. Men snabbt blev gas
lampan ut modet och det blev bara fotoqī.
De stod på bordet och sköttes av husets
folk. (alltså även gaslampa.)

På kvällarna tog en timmes 'skumrast'
då det började skymma. Sen arbetade de igen
till vid ^{till vid} åttatiden.
på timmar. Den gick de an tingen hem.

16732:11.
ACC. N.R. M. 134

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i synnerhet mäster, men ibland tog han gesällerna
med sig hem, där de fick sova i hans verksfåd,
där de s.a.s. bodde, för att de skulle vara
utvälade till nästa morgon då arbetet
börjades vid sextiden.

Då man sydde för hand, hade man hemspunnen
råd. till maskinerna passade den fabrikens till-
verkade fätrre och denna hade skräddarna
med sig. Den hem spuma fick kunden hålla.
Det spuns särskild råd till skräddaren
och det fördelades en stor skicklighet till
detta arbete. Bröllo i Bullerbäcken (den härlige
berättarens mormor) kunde spinna de fina lagorna
till ryråd och sen tvinnades den. Berömd
och omtalad i orten var friherrinnans grå
Östana skicklighet att spinna den allra
finaste råd. Ibland låt man också sy
något plagg till hänarna, men de fina

16732:12.

ACC. N:R

M. 13+

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

amars ja till skräddarna i den hem
och beställa sörnad. Tyget fick de skaffa
var de kunde. Det var ofta drängarnas
föräldrar som hjälpte dem med detta.
Pigorna hade till och tif eller en litet
eget linland på sina hjäntesplatser, och
de hade ja på sät liggare att skaffa
tyger. Det beräknades att detta pålägg skulle
lönens skulle räcka till kläder.

Drängarna hade ju bara skölar och försörjning
som pålägg till lön. ev. vankar, stumpor. (irregel)

Ett gång var Kalle Tor, stor skräddare,
i Mellangården hos Lindbergs, det var år 1895.
Då ville Lotta i 'Mellegårn' ha även sytt ett
par fälsonger 'ti se' / som då började bli moderna/
"Ja, sa' Kalle, si de kan ja väl göra, men si da'
får ja få mått." Då avstod Lotta. och uppteknare
kan avbyta upptekningarna och begrunda en

ljusť, grått, handvävd tyggi en undes kjol med
flera rader ramnets band. Den är vid och mycket
väl sydd. Kjolen har till hört moran Lotta;
Mellan gärn. Man kan ju gissa att en hem skräddare
sytt denna. Även om det fanns sommerskor,
ty Lotta bad ju mäster Tor att sy ett
par kal songer åt henne.

Men troigt är väl att Tor, om han fört
sytt kvinnokläderna, vid mittotaleit hell
slutat med detta. Vid 1895 och framå
gick Tor endast till särskilt favorisirade
kunder. De andra fick gå till hans verkstad
i stället. Han var så populär, till honom
skulle alla gå. De, som kunde ville
ha sytt hemma, fick gå till de ganda skräddarna
som inte var så i tropet.

Tor hade

Tor hade tre gesäller till hjälp. Han hade
moderjournaler under sista tiden.

1895 då förällaren var oukens och ville ha
finare kostymer gick han till Tor. Vid den
tiden hade nästan storstråddarna helt lagt av
att gå till hemmen och rej.

Tor var så anhopad av arbete. En gång hade
han ej provfördigt till en kund, som han
kvarat, då provade han en annan kunds
kostym på Kunden. Det var ju inte riktigt,
men då Kunden fick sin kostym satt den
'som gjuten' in dä.

Tor dog ganska ung, sen blev det Emil Ryd, som
dog vid i Ölmstad, som finstråddare, medan
stråddarnas antal minskade allt eftersom de dog
eller utflyttade ur socknen. Emil Ryd som dog
ungefar 1950 blev den sista stråddaren i Ölmstad.
Han hade andast stråddrijet som märingsfärg.

16732:15.
ACC. N:R M. 137

Den första cheviotkostymen bland lasprojekarna.

Det var ås 1889 (eo. 1890) som Oscar, Björkeberg
i Olmsföd hade en påidan vid konfirmationen.

Kostymen var sydd av hem skräddare,
(finskräddare)

Tor eller Emil Ryd. Ingen enda av
alla lasprojekarna då, hade en så fin
kostym av köpt tyg. De hade svarta, hemvävda
vadmals kostymer. På den tiden hade
ej stor skräddarna riktigt kommit i gång.

I början på nya reklet förfädde dessa ta hem
1904-1905 upp det enda, som tog hopp best. per postorder.
Tyg prövades och tygget mest var det cheviot
hummasöter, men därför gick tygget, sättaes i möjelser per postorder, hopp
som var populär till kostymer. De gamla
picrockarna som bönderna hade, de varade
i sändligt många år, och de gamla var
forsiktiga med nyheter, sätt vara först med
mågot nytt. Det var de unga med impulser
ifrån utan, som anammade det nya. Spegeln fanns nog
sittande långt oppe på väggen, men under hemskräddarens tid

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16732:16.

ACC. N.R. M.

13

slod man inte fram för dem och skurade på
sin bild, möjligens i smyg, i en sambet.
Men storstråddarna hade stora speglar,
som han låt kunderna se i, hur väl
plaggen sat. En del kunder var faktiskt
riktigt generade av detta, att se sig i spegeln.
Dei fanns gärdfari handlande, som gick omkring
och sådde tyger. Dei var Norberg, som var agent
ifran skp. Salde på tjugot helleriotalet mycket
tyger. Ögern i från Bankeryd sådde en
del, och andra, mindre kända försäljare.
Som ex. kan nägas att 193⁶ var det.
För att man kunde man nu en
försäljare köpa ett dubbeltvårt rocktyg, lagom till
en rock och tv. st. Kostymtyger räckte
till hela kostymen, nu mycket god kvalité.
För 100 kr. till s. försäljaren begärde 225 kr. De flesta,
som köpte denna sats, fick dock ge 150 kr.
Sen visade det sig vara nästan omöjligt att få

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

någon skräddare att sy tygerna, ty vid den tiden var de så "istela", att de vägrade sy av annat tyg än det de själva tog hem. Först sen andra världskriget varit i gång, ryddes en del av dessa tyger opp. Och skräddarna erkände den fina kvaliteten, men brusa, fick man. Skräddarna själva var kvalitetsmedvetna och tog hem bra kvaliteter. Och även så här sent som 1930, så blev det mest skräddaren som avgjorde modell och tygval även om kunden stenkast bestämde det, men variationerna var ju ej så stora heller. Det var ungdomarna som först började köpa konfektionskläder. Kanske eftersom första världskriget blev dels mer och mer vanligt. Men de äldre ville fortfarande ha skräddarsyti. Man kan kanske säga att de, som hade minst pengar började köpa av den billigare konfektionen, då de fall ut sin lön. Och skräddarnas antal hade nu nösevärt minskats.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

16732:18.

ACC. N:R

M. 13+

Törnkvist, Rosen, Ståla-Larsson, Törn, Lindkvist. Denne
senare efter händes i viss mån av dottern,
som hade mycket hjälpt fadern i hans
skrädderi och var sen svinmärska, men
nyggade till herr kleder också, lade
opp byxor, pressade, sydde projektkostymer m.m.
Hon lever vissi inne, är i 85 års åldern.
Men alla de andra var borta och ingen
er nära dem. Till ungefär 1946, hitt
Emil Ryd på med rätt, men var sjuklig
sista tiden och kunde ej slaga sig så
mycket arbete. Emil var utbildad i Stockholm.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16732:19.

ACC. N:R

M. 13T

39
FOLKLIVS-

ARKIVET

LUND

Den verkliga finskräddaren i trakten blev Emils
bror Kark, som var självlård, hjälpte fört fadern,
men flyttade sen till Skärsjöstad. var ambulerande,
bodde i Svängens lilla torpsbygga, men byggde vid
1895, eget hus, Hälldaholm, en litet ifrån, och
hade stor skrädderi. Ingen kunde som han få
skräddarna att sätta perfekt, med endast noselse-pipet
en kudig kropp såg rakt ut. en salt figur verkade
spänslig. Han tog bara goda tyger hem, och var
moderat med priserna. och krediter, vilket en inte
får glömma i sammanhanget.

Han hade tv spärre i slutet av ryggen och en fid
framåt. En av dessa var kapabla att själva sy, då mäster
ibland om sommaren drack brunn. (Lannaskede)
vid rygelskifte, vilket en fid varit på modern för
dem, som möjligent kunde få sig red free
denna hälso av kopplingar. Den tjugotvå års arbet-
tade skrädderiet med och mer, och handelsföreningen tog mera tid.

Samlida med Karl Ryd, var skräddare Fridlund, som bodde intill väster i Börarp. Han hem eller lappskräddare, var nog äldre än Ryd. Han flyttade sin res i dalen i norra Skåne vid missionshuset. Hans söner utbildades till skräddare, och dessa drev skrädderiet gemensamt. Allt efter som Karl Ryds sömnad avlog, gick man till Fridlund. Dock kom dessa ej upp i den klass av fint skrädderi, som Ryd hade. De, Fridlunds båda hushus hjälpte free med skrädderiet. De sydde även mycket till Janefabriken. Bygtsömnad lämnade de ofta bort till en skräddare på väster, Elof Nilsson, Helsinge. Då var det till klippa. Denne dog före ut på åren i äldertomshemmet, Skänstad. Han var den siste däremot högt fäste bordsbön för alla. Nu är det ingen som läser högt, vilket många pensionärer beklagar.

16732:21.

ACC. N.R. M. 131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På halasen.

Småskräddarna var just inte med bjudna på
storbondekalasen. Täremot var storskräddarna,

Tor och Kalle Rydh och även Friedlend-
sonerna självsprövna. I det kommunkala var
de väl ej sätter verksamma, då deras intressen
mera låg å den religiösa verksamheten, där
de var bland de främste.

Det ansågs för att vara ett bra yrke på sin tid.
En och annan bondson blev skräddare. De
brukade ej ha något lyke, som oftast skrä-
ddare hade. Då storskräddarna började, tyckte
man att det var ett verkligt fornämt yrke.
Många i fer. ungdomstid lärde till skräddare,
men väldigt många av dem reste till Amerika och
utövade yrket därute, och där kunde även en
bondträng som rest ut, lara och bli sin ^{föndtrolle - tadelkvarna} skräddare
så egent skrädderi och pamla dollar som tiller. Hemming Karlsson

16732:22.

ACC. N.R. M. 131

När ber. var i sjuttonårs åldern, han fägnade (1892) viss i Tuggarp där ovanpå Gränna, gick han till Skräddare Trygg där, en söndag för att få ett par mollskinnsyxor sydda.

"Stanna, så skräddaren och lek med mina projekter, så sätter jag dem så du får dem med dig." Man fägnade med mat och kaffe. På kvällen var bytorna färdiga.

handsydda. Den skräddaren sydde ej hela kostymer, mest byxor och smärra enklare saker och ändringar.

Skräddarens döller döller är nej sjuttonåring. Tyget hade berättaren köpt i affär i Gränna, och sylonen var en krona.

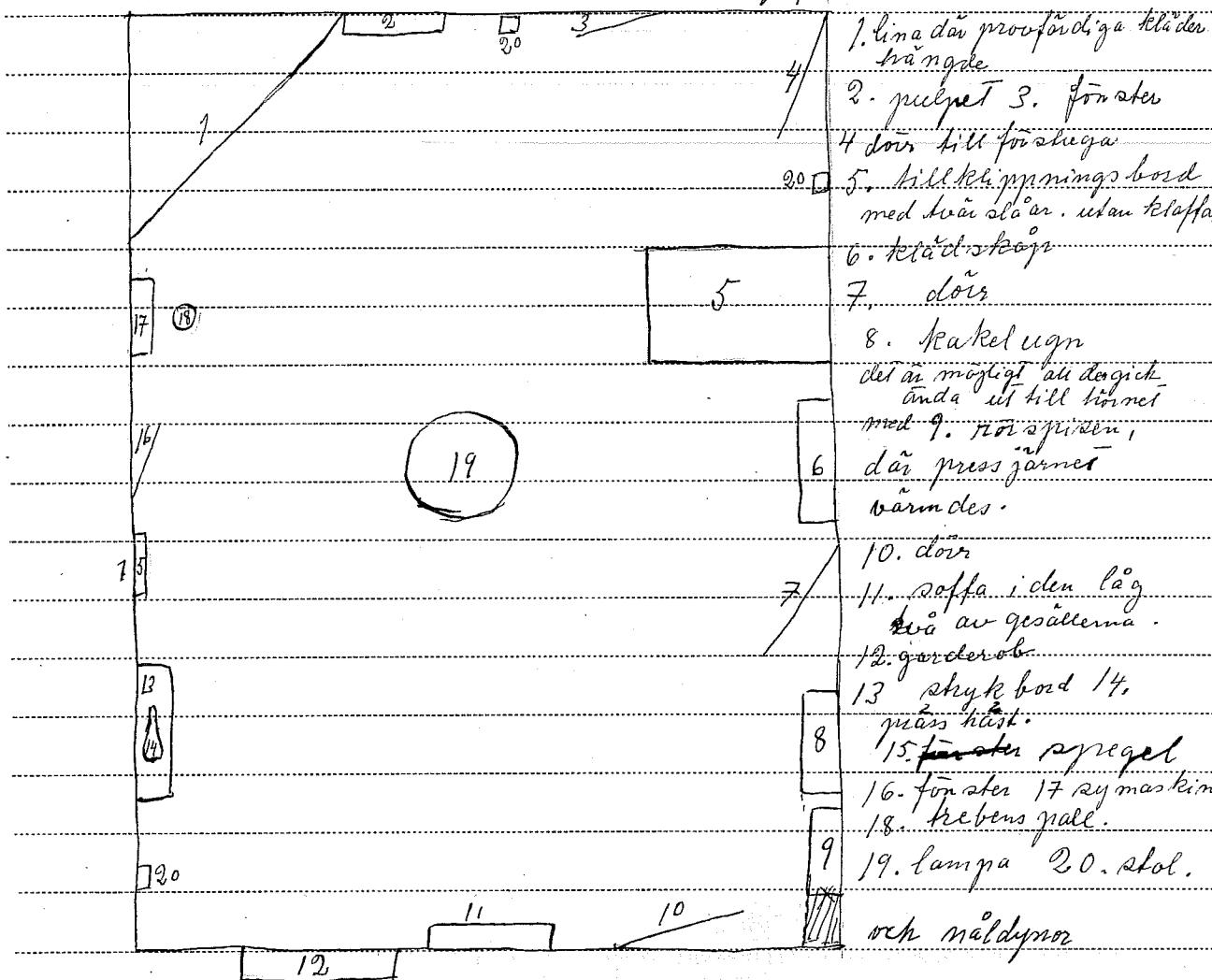
Denna ber. finns först uppt. av. i nr. 103. där direkt efter bes. och dena tidigare uppt. är mest exakt. Nu frågade uppt. endast var tyget anskaffats.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N.R. M. 16732:23.
13+

Skräddare Rydhs verkstad

ungefä 4x5 m.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16732:24.

ACC. N.R. M. 13+

När Åkeröldaren var ute och sydde hos bönderna, hade han maskin, jresshästen, savar och sifträd och offlast knappar, men ibland senare, även fyger.

han hade också pressjärn och en grycken pressjärns fot eller ståll med sig. Hade han ^{fot} ~~huskorna~~ och ^{en} finger men den senare ^{väg bort}.

På det nya seklet 1900 var det mycket sällan Karl Rydhs var borla och sydde. Först hade han ikt både till Lekebygd och Svarttorp. Nu kom de till Konon i stället, åkande efter häst och vagn. I många år sydde han till gården's folk; Poarp; Lekebygd till mitten på 30-talet.

Aven, från Gluskoarna kommo folk och fick sytt. Och från väster i Skärstad och i söder.

Det var ett ganska stort område.

Han sydde i följan av sin verksamhet även damdrockes och hatter, men slukade därmed vid förlata krigssöden, lycklig att moderna nätlade för mycket. Varsen mäldyna hade mäster och gesällerna.

Det var ansjovis bärkar fylda med sand och överlädda.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

16732:25.

ACC. N:R M. 131

Var det många familjemedlemmar, som skulle ha
syste, han sydde även projektkostymer. Så dyckte
man att det var på bra att få skräddaren till
sig i hemmet. Han pressade också och snyggade
till gamla kläder, lagade dem, så de, byxorna,
varo fransiga ner vid, eller någon lapp skulle
snyggas sätta på. Dessutom vände han kostymer
och sydde om. Dessa blev sen billigare.
Systen var en helt ny kostym, trots att det var
mer arbete med dem. Men det var en sorts kundservice.
Armars vände sig de mindre bemedlade, oftast
till oma- eller lappskräddaren med ändringssömnad
och byx sörnad. Och denna tog lite mindre betalt
än finskräddaren. Den första tiden i Skässafad 1895,
var skräddaren ståt ofta ute och sydde i bygden
hos bönderna och hade gesäller med sig.
Han använde aldrig modejournaler eller
något märkes vid till klippningen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16732:26.
ACC. N.R M. 131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Mäster lag mät och klippte till byget, rydde det
viktigast, krag, slag eller hela kavajen. Byxor och
väst kunde gesällerna göra, sy; knappar och knapphål,
och pressa. Provningen gjorde mäster.

Han lag bröstmått och ryggmått och längden - över
och under ärmsmått. Midjemått. Gren mättet på byxan
och så längdmåttet från midjan ^{börde på armarna, där det ej mättes} och nerat - sättnade.
och andecknade. Sen färdigade han med krita på byget
efter de andecknade måtten. Träcklingen

kunde gesällerna göra. Han rydde in en kostym
färdig, utan hade många i gång samtidigt.

Det kunde ta beräkningsvis en- tre dagar att sy en
kostym. arbetslönen kunde vara ålla - till 10 kr. i
1900. Vid pressningen hade man pressduk och
en väldigt kraftig borske att idamna byget med,
såga på pommarna, så att pressen riktigt skulle
sitta i och bilarna pressades mycket väl ut i pommarna
innan de sattes ihop till helt iflägg. Då dei blev elation

i Sköralad skaffades el skyjkjörn. Detta lyckte man var
av krigstidens material. De gamla järnen var bättre.

Ett av gesällerna var utländ. Han hade sitt rum oppre
på, i söder. Rummet opper på, i norr, användes
till att hänga upp provfärdiga och färdiga kostymer.
Proveningen gjordes mere i verkeskan.

Då dei var påsong på våren eller granskten, kunde
arbetet förla sedan klockan fyra på morgonen.

Ett dotter i familjen hjälpte sen till med
i verkeskan med römnad och pressning,

då man ej hade gesäller längre, på fjugofesten.

Då mäster var handelsföreståndare och affären
log mycket lid. Man hade umgänge med
folket där omkring. De som var medlemmar i missionsföreningen
och grannarna, var med i Taxeringsnämnden, men ej ^{var} intresserad
komunal man eller politiker.

Först nu i sommar har verkesboden gjorts om och verktyg och
möbler där, förslöts.

Elof Nilsson, som bodde på väster i Bönarps, han var ju son till skolläraren i Bönarps. Han var inte riktigt utbildad skräddare, mer s.k. byskräddare. sydde inga huvajer. Fick materialet till klippt ifrån skrädderiet Fridlunds och sydde hemma. Han tog också arbete ifrån skrädderier i Slättorp. och sydde hemma. Brevet hör dit.

S. Johan, som var far till Emil och Karl Ryd var själv skräddare i Ölmstad. Han blev aldrig riktigt bra skräddare. Men han lärde i alla fall sina söner. Emil fick resa till huvudstaden och lära där. Men brödern Karl, som var äldre, behövde ej åtta lära, han hade naturlig fälenhet för yrket lärde sig sy hemma och när Emil kom till kaka lärde han sig väl något av honom. Båda var ambulerande, till att böja med, och fönderna fick hämta även sy maskinen. Mer och mer försvann detta och man fick komma till verket.

ACC. N.R

M. 16732:29.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Måtttagning.

Den länge yttrest mägrant i denna ordning:

Det är Väckor i Rudas Frälsegårds mät, år 1907:

Korta 47, långa 49, längd 96.

Ruggmeds sättning 25. Bakbyxt 54

Frambyxt 62 fram längd 64 axelment 34

Vetra? eo vansta sida 19 Rugg bredd 20, 56, 83

Armhåls djup. 22. (Vetra skall kanske vara yttre)

Douglas Hamilton mät (på Lyckas):

63, 107, 78, 55, 43, 36, 74, 100.

Och givens forspor i Hallisen (halloa):

61, 108, 79, 58, 50, 45, 95, 114

Ber. Atel. Svartbergs mät 1907: 63, 103, 74, 66, 48, 45,
98, 110. Ja, så här kan man näkna upp en hel
socken efter de gamla mätböckerna.

Tyg levererade Nilsson & Lindström; Stockholm.
Specialaffär för första klassens herr och damskräddare.
Samt hos C. G. Lundström och Söner; Stockholm. redan 1825

M. 16732:30.
ACC. N.R.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hos C. G. Lundström i Stockholm 1913 års pris på en av mästarnas böcker (som är den dyraste)

Mått böckerna är därifrån med firma mäster.

Hedda hörde hemmet, skräddare mästaren byggde 1895 och
på bleo det sitt skrädderi. Vid sidan on byggdes sedan
Skärtad Handelsförenings lokaler. Mästaren blev före-
ståndare för till sin död. 1936

1895 sydde han för 1,65 kr. och 20 öre, eller
hade så mycket antecknat under det året. Han kanske
ej fick in allt på det året, ty han lämnade kredit.

Har sen man Egon Johnsson i Lekarbo 8 kr. bekräftat 6 kr.
vi kan väl anslaga att det var vad en kostym kostade, sylo
källaren på Säby en näck 25,25 bekräftat 10 kr.

Alfred Ram. näck 22,25 dito väst 4,60. 2 par byxor 6,65.

Johan: Stickelösa, en väst 2,37. Frits: Hillinge en näck 2,50
en näck 3,75 dito byxor 1,15. Frits: Hillinge rock till augusti 1,30.

reparation av näck. 40 öre. 3 näckar 3 byxor 1 väst 7,00.

dito näck. 23. byxor 3,75. reparation av två näckar 1,68. sommaröver näck
5,16. och 1896 en kostym 5,25. näck 11 kr. mässkinsbyxor 3,75.

ACC. N.R. M. 16732:31.
131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frits i Hillinge (pojke) jacka, byxor 1,90. väck, väci byxor 2,51.

Då och då har mäster sålt domesfiske. Lagat byxor 90 öre

Köpt en räck till gästgivaren i Råby för 3,40. under 1899.

en kostym 41,70 Kängfoder 1,00. Skor med byxor 7,75
av mollskin. 3,75 1 hädrulle 64 öre fotfarande 1 kr. för byxor.

1899 sät han spetsbyxor för 7,50 till Sjöberg i ång pant
et i par andra till en konona. Till Svensson på Säby en kappa 7,20

1901 prässning och rep. 1,25. rock 4,20 rep. överrock 60 öre

Mäster Dölde även flack 25 kg gick till 6,25. år 1901.

(eller man möjligan lämnade in hos konom för reparation)

50 öre kostade prässning 1903. 1907 kostar fotfarande
mollskinsbyxan 3,75. 1908 har mäster köpt underklader för
4,10 till hörpet Höganäs. Detta är skyntar kvinnorna
mera; dräktskaperna. med klo, silke till flickorna,
belägg och silke rulle till Inga i Tallebo. Konappar
och silke till Jenny Holmkrist, sommerska; Ingared.
och ligg till Inga i Tallebo 10 kr. 1904, 1,668,67 kr., bruksoinkonster.

1907 var årsprisat. 1,797,37 kr. 1906 1,477:99. 1905. 1,644,01 kr.

16732:32.

ACC. N.R. M. 13+

1917 Kostar molskinsbyxan 8.00. 1919 byxor väst

32,75 Pack 225,50 - årsinkr. 1044,80 (rabatter 700,55)

1922 Kostar näck, väst i nylon. 31 kr. Kostym 36 kr.
slöv väst 5,25. två par manchesterbyxor kostar 34,00 kr.

1923. molskinsbyxan 12 kr. 1 par manchesterbyxor 17 kr.

1925 näck 37,00 byxor 21 kr.

(Vanberg) 1931 Kostar pressningen 3,25 kr. och Karl Gustav, Spinnkvarn
köper en fin cheviot kostym för 89,50 kr.

1932 byxor 4,50. näck 30,75. (medan stående är ~~bet.~~ bruttoinkomst)

1913 var ~~årsinkomsten~~ för sömnad 1,613,73 kr.

1914 földe 14 st gammitappor till 24,50. därav 2 st damtappor.

1923. årsinkomst 3.099,31. 1924. 2,592 kr. (793,14 i rabatter.)

1925. 1.700,48 1927. (798,13 kr.) i 1928 1.373 kr.

1929. 959,60 1931. 813,73 kr. 1932. 720,63.

1934. 362,00 kr. 1935. 140 kr. sen sydde
denna mästare längre. Då hade han ej till ^{Direktör, godsagare} grevar, präster
körman, fabriksarbetare, skogsmästare, slaktare, lärlare, bönader, drängar,
lojtnanter, skonakare, fellockare, snickare, handlare m.fl. m.fl.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

Under si 1895 sydde mäster Rydh till följande ställen.

Till Johan och Ivar i Sjötorp. Till Ruggkull. Till
torsaren Berlin. Till Skärskatorp. Hanefors (Tyren).
Gläckarp, Hestvarna, Rötte, Lekebo, Hultarp, Ivana
(d. v. o. Edestvarna) Gläshagen, Fogelkärr, ^{till} jordar i Lekebo.
Hof. Lyckas, Räflinge, Pettersberg, Säby, Lyckas till flera
där. till Petter Fridleund, (själv s.k. skräddare) Blåsåsen, Höganas
Grema, Önnarp, Kullen, Gestra, snickaren Kjäll.

Bristorp, Dergården, Korpsarp, Fläminge, Hallarp,
Lutarp, fastlåt? Bränared, Klöben, Hakarp prestegård,
Söringe Norregård. Svängen. Ykenhaga. Rudu. Bergshus.
skaffaren, Brunkulla. Krabbarp, Högliden. Bordsgård,
(alltså Bosgård) dydin (handlaren) Staltkara-Oskar på Lyckas.
Till bonderna i Hillinge och Skomakarse där. Söringe
gårdar. Ansarp. skom. Landei; Ölmstad. Lotta
i Frälsineholm. Klockaren i Haurida, Decitinge.
En bonde i Haurida till. Grankanas, Alla, ^{bondo} i Räby sydde han till.
Lugnet, Oppsalvatoria, vilket betyder tornej, Observatorium.

ACC. N:R M. 16732:34.
131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dunarp i Grenna. Pastor Rydén i Bergshem.

Löfmanen Elmings. August på Lyckan. Rättaren

på Lyckas, Östgården och flera Gårdar i Bergshem.

Smedstorp i Skärarp. Snickare Klasen på Lyckas.

Drägen, Skärarp. (Olarp kanske) Lotta i Röby.

Geska, Oskar i Hof. Syrin i Mejriet. och många
kunder på Lyckas, där det ju var mycket med
arbete. ~~Han är~~ ^{ta samma o} syster han till Baget.

Storgården i Olmstad, där hans hustru hade nära

släkt, Alboga. Det är i Olmstad, hans bror Emil,

eller var i Stockholm förr länge. Dessutom
kanste ej hinn med dessa kunder. Dessutom

syr han till Röagen, Skickelösa, Frösthem. Skärarp

Målaren i Flavrida, Hälla, Ny nio, Heden,

Röden, Prästen Bestov. Löfmanen Bestov.

Smedberg; Olmstad, Flera gårdar i Siringe. Staffans huf,
till P. Odwall, Rydell; Olmstad, Fastlåt i Skärarp.

Jönköping, skom. Blomkvist, Carl sone, Herr Jakob /?/

Oskar; Björkeberg. Rudu Kronogård. Skärarp; Beksmällan,

16732:35.
ACC. N.R. M. 13+

Kat holmen. Sjögård. Carl i Lyckås mälstainstörja
F, 25. Till Klason på Lyckås, hvā sammets hōjor, 2, 85,
det skulle vāb flickorna ha där. (Kragas skall det kanta vara)
Hjelmstorp. Fagerställ, Långtberg, Johannes Bragd
i Ölmstad. Önnarp. Solberga, Helsingstorp.
och så de övriga gårdarna nämnda under 1895.
Anmärkning. alla de där namnen hör till år
1895. Jag ser under år 1896 nya namn
till Tegelbruket. Peltér vid Vägen. Greve
Hamilton på Lyckås. Jarlsbo en väst till 1,90.
och Tormenäs i Huskevanna. Bofarp. Grigrenbergs järnvägs
arbetare. Alquists torp. Tolarp i Ölmstad. och Magnussen
i Tranås. Tanna, Rötte. mycket sommad till Huskevanna
och Skakarp. Arpsberg. Smid loga (vilket höligen skall
vara Smellagan) Svarttorp i Varnvik, August i Stulan,
Magnus Ined, Jakob Rhodin (kanske förf. nämnda Herr Jakob)
Bofarp. Åkesberg, Glemsberg, handlare Anton Söderberg.
Hellesborg, Önnarp. och så den övriga kundkretsen under 1895.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

16732:36.

ACC. N.R. M. 18+

Under år 1897 sätter han även till Östana, och
till Sandvik, levererar flock till Ida i Solberga 3,65
till Lindström i Gränna. Adolf Karl i Liden har fått sätta
kalsänger 40 öre. Karl Pil har fått fröja 6,79, byxor
3,75 vinst, 2,58. Körnarp. Albin i Brösjemark.

Alfred Svensson i Hillinge har fått underfröja och kalsänger
1,60. Esbjörnarp. Dunka hallar. Tolkeryd Svarfors -
En pålsväck till snickare Klasén på Lyckås 9,50.
d: en vänd överväck 7,70. Skönskholm.

Lugnet. Stolpen. Teodor Berg. Ölmosad.

Och på de övriga kuriderna nämnda under
år 1895.

1898 ses Ekhunden. Maskinagent Johansson, Rödje
slugan i Haurida. Hakarp Brodgård. Lund. (gården)
Skandgården, Romnarp. skom. Nylin. Gustav Pil i Haurida,
Örsha Romnarp. Smeden i Kappa. Kullvestorp. Muggelbo,,
Lekeryd. Brostugan. Graubo Huska. Myckinge,
Tränghallen. Bockebo. Henning Jerf. Storkeryd.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

16732:37.

ACC. N:R M. 134

1898 Spresset, vilket belyder Syverset. Kixholms (ew. Karlsborg.)

Glyka, Pettersson i Forserum. Slabbarp

Karstnäs, Mont i Mossen. Åkersberg. Bohult.

Mellan gårdens i Ölmstad. Leksebo?

Och på övriga hunder från 1895.

1899. nya hunder, banvakt i från Jkp. Engholm.

Karstnäs, Karl Klasin i Norr Röping. Lappland.

Humlågård. Karl hem. Mjölmann i Stockholm

nya järnv. arbetare. Fränke i Alnarp, Gunnestorp

Halla i Ölmstad. Roar i Lekebygd. Augustenborg.

Karl Gustavsson i Ingeryd. Drifteryd. Rastera.

Alarp. Och så de övriga (och nya hunder
där bara namnet är angivet) från år 1895.

under år 1900. kommer Galt hult, Skinnarebo.

Johan Svensson i Vireda. Siggarp (kanske jag rämnt)

Kyrkral Hall. Postgården. flera nya hunder från Jkp. och Helsingör.

Almkrist i Bunn (shns) Tora (det sanna som Observatoriet.)

Bredestorp. Snickare i Rosendala. Ekstekogen. Lund. Krakarp.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

ACC. N.R. M. 16732:38.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

År 1934. svar märkte två par byxor till Pantzar på
Lyckås. Ett par byxor till en ungling, predikantens son.

Till Hova skog, till mägen i Hillinge, till
Kaptenskan på Ramöjeholm; Svartorp, 28kr.
Förmodligen en dräkt. Till fararen i socknen,

till en gammal kund; försörjnings hemmet. Till
kyrkvården i Räby, till Jkp. till Lyckan, till
skomakaren i Hillinge. och ett par bönder i samma by.

Till bonden i Trollsby, Nord i Räby, gästgivaren i Räby,
Till Siggarspa bonden. till stinsen på Lyckås.

Till Dera gården, Ekskogen, till snickare
Carl Andersson, berghem nära vän och
hosfrände. Till Östergården i Berghem och
till missionär Magnussen. En prässning 175.

Oskar Johansson; Ölmstad Skattégård en gammal
Hillingebo, som flyttat dit.

Och det var allt han sydde detta å.

ACC. N.R

M. 16732:39.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kvinnornas namn har ej syns så mycket:

böckerna. han sydde dock dam dräkter och
kappor, men var det gifta kvinnos, så blev man-
mens namn antecknat. Det var ju han, som
bestälde. Likaså, då det var fråga om barnkläder.

Av priserna framgår, (även ber. utsegor.) att
mäster redan 1895, tillbanda holl förtä tyger.

Dess förimman då han bodde en tid i Svängen
torp stugan hade han ej lokal för det och
de var han nästan bara ambulerande skräddare.

Pås fördrade kappor måste till stor del rys för hand.

Det andra skrädderiet, en lit. ifrån, som fr. Friedland
hade, utvecklades mer och mer, allt eftersom
Rydhs avlög. De var mycket yngre. Iadern var
enkel skräddare, alltså ej fulländ. som sonerna. De
fog hem kläder ifrån Juven under holländska också,
damkläder. Svarta, billiga, till kejolar och barnkläder,
som man sen gick till sommarska med. Brödernas

M. 16732:40,
ACC. N.R. 13

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Huskar hjälpte till att sy, pressa och dylikt.

På trettio-talet och framåt, var det inte mycket ungdom hänt de sydde till. De köpte färdigt i stan. Men gamla och även unga bönder föredrog skräddar sytt. Men fridkunds kläder

vid denna tid var det ju väldigt fint med liknande mera konfektion, mot Stora Rydhs sista som hade en typisk stil. Skräddar sydda där dräkter och de fina

Junex tygerna blev mycket uppakallade i orden. Skrädderiet gick så bra att två familjer kunde live nära sig på detta. Och man lämnade ett arbete, främst byxsmönd till föret månnda, Elof Nils son, Hellinge. Han sydde även till ett skrädderi i stan.

Det är nog inte riktigt det vanliga. De sydde även till ungdomar under 30-46 talet, eller tillare sålde. De tog hem färdiga kostymer och rockor ifrån Junet. Lämnade en viss rabatt och indrade andringen tog de betalt för sista åren, och de lämnade en viss kredit.

Hem skräddarnas alster. Josef Nilsson berättar:

Precis här, hem skräddaren slegade alt ry kvimmo-kläder
 är kanske omöjligt att få fram uppgifter om. Att de synt
 äldre generationers klänningars ^{också} för man, men minns
 ej. De sydde barnkläder ^{De fick sina klänningar vid sitt födelseår, ber. minns inte att han, moder}. Allmänt var den äldre
 generationens Kvinnor mycket vatha dea till ^{nägon sin} syfötning. ^{och} till och ry magot, så att det blev sason grändet, vilket
 det ju skulle var förr, nu Kvinnans och även
 barnens kläder. På med följande fotografier, ser man
 en projektför. Axel Swanberg som bracing och som
 snappat ¹⁸⁷⁸ fernasing. Dessa kläder är sydda av
 hemskräddare Tornkvist i Ingeryd. och Bandsydda.
 Kostymen minns Swanberg själv. Kolten? Mormodern Brittia
 i Bullerbacken, var ej så kunnig; sönndad, att hon kunnat
 ry denna. Josef Nilsson anser att Tornkvist rytt även
 kolten, då han sunda var där och sydde magot annat.
 Eklund, som jag skrivit nr. 12, hade två lärlingar. De
 hade maten. Den ena av dessa hade basa maken.

M. 16732:41a

Landskap: Småland
Härad: Vista
Socken: Ölmstad
Uppteckningsår: 1966
Upptecknare: Anna Swanberg

Berättare: Josef Nilsson
Berättarens yrke: lantbukare
Faderns yrke: lantbukare
Berättarens adress: Ingeryd Brogjemark
Född år 1886 i " Ölmstad

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

16732:42.
ACC. N.R. M. 13+

Den andra, som var mer försiktig kommen. Han fick
sy mollskinnsbyxor och han hade behåll för det
han sydde. 1890 var betalningen sjuttio fem öre
för sylön, för ett par byxor och på maten 25 öre.
På en dag skulle man himma med att rygga
par byxor. Skräddaren själv fick en krona om
dagen och maten. han klippte till dem ellers nog
mått. Skräddarens anseende var gott. Man
fjäskade och fressade och stod i för honom.

I byälaget var skräddare, som skomakare
självskrivena vid jula katedralen, men skräddaren
var en 'kugga' höga. Han hade dock inte
förtroende uppdrag i socknen. Det kanske hade
med fyrti eller sådant att göra. Han var alltid
igång med historier om ditt och datt och
det var ett nöje och högtid då skräddarna
var i huset. Skala-Lasse dog på mitten av
malade ej så mycket historier. Han prakade mest

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16732:43.

ACC. N.R. M. BT

om häädgård och dess skötsel, som gärna och
ymrade ior kvistar av sina äppelträd.

Hans häädgård låg dock neimera vasa aldedels
borta. Han ympade ior sotäppelen ~~och~~ ^{söta} ~~träd~~ ^{träd} och sen asta ^{och} ~~träd~~ ^{träd} bärer, da sälla äpple blir modert
och gräggilen och var föregångs man i norn
häädgårdsvällingen i Ölmstad.

Sållan hade man hemskräddarna sätta rej
till fänarna. Dessa brukade ja höstarna
vid Michaeli gå till skräddarna och beställa
mågot plagg eller låta dem sy en kostym.

Lyget brukade de köpa i stan, elles för brukade
deras föräldrar hjälpa dem med tyger.

På hjugetslet förjade de åka till Jönköping och
köpa färdigt, ungdomarna, de äldre gick till
skräddaren. Vid 1904 - 1905 förjade man ta hem
med postorder av de kända firmorna da, dock inte
i da stort utsträckning, inte finkläder. Förblufflade nog
köjer man nu ganska mycket per postorder ifrån Borås tiller.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Om skräddaren lille Jonas, ifrån Stora Roten:

Uppgrämma berättas, (han levde fö 1870 och sedermera.)

att han var neklig, om linjen och mjölk

på han: "Tacka vet jag prösarnosa gräddle"

och svarar blev det eftersvär i socknen av

det uttalande - "På Jonas".

En skräddare Atel Larsson i Ingeryd var. Stockholm

och lärde sig ry. hem igen vid 1907 eller 08, men han
flyttade till Burn pen. Det var Lars-Annas son.

Fadern var lite smickrae och hjälpte till med lite
av varje hos bönerna.

nr. 13 Isaakson på Skogen var självlärd, sydde byxor
och var ej särskilt kunnig men skulle
gåa för skräddare ända.

Det hände ofta, då familjerna var stora och
mycket arbetsfolk, att skräddarna fick åla vid
ett bord för sig själva. i armat fall ål man
till sammans. vad mässes. men även de dagar skräddaren

16732:45.
ACC. N.R M. 131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

tre gesäller som sydde, hade både Emil och Karl Ryd. I Stockholm var de finaste skräddarna och där fick Emil Ryd lara sig sy. Han dog ungefär 1950 och var skräddare hela tiden. Gick först i hemmen och sydde, men mot 1895 slutade han med detta, och man fick gå till honom i hans verkstad. Mot slutet av sin verksamhet hade han modejournals, men mönster behövde han ej.

^{nr 2.}
Hemskräddare Lind, som förr nämnts var knekt. Han åkte till Amerika, lärde sig sy där, kom tillbaka igen till Ölmstad, sätte upp med skrädderi och hade tre gesäller. Han sökte sen till regementet i Skp. och blev regementsskräddare. Han var född 1875. All vara skräddare i bojan på reklet var nästan ett mode yrke och väl ansett.

Sommeraskor har funnits så långe berättare Swanberg minns. Ofta var det ogiffta bonddottrar. På mittallet var det Lotta i Ångaskog som sydde sommar- och barnkläder. Om hon hann, sydde hon även pojkkläder. Lase kostymen skulle skräddaren sy, men till skolnöjskarna. Hon gifte sig på gamla dag med sin sväger i Tuggarp, som blivit anklingslös, sen slädde hon upp att sy till andra. Den var det omå sommerskor, i Brunnens lycka vid Almstad kyrka var det en som var vanförfotterna, hon kunde även göra smärre ändringar med herrkläder. Skräddare Lindkvists dotter sydde. Dessa sommerskor är i åttio fem års åldern nu. Många mödrar sätter dem på detta sättet, sydde barnkläderna själva. Ibland bad de sommerskor klippa till vilket de mest tillgängigt gjorde, som de sydde till man man förstas. Eller man bad varandra hjälpa sig med det ena eller andra plagget. Barnkläder

16732:47.

ACC. N:R

M. 134

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

börde man på förgo, kelliobale, om man var
en duglig hustru. Kvinna sy. Det ansågs för
slöskigt att köpa sådana små plagg farliga.
Examen skräningar kunde som merskan sy
så att den ena var lika fin som den andra.

Nemre köper man väl eller syr hemma, ungefär
i samma utsträckning, till barnen.

Man lägger sig i skolan att sy och många
hemma fruar syr allt till barnen och
även till sig själva. De är ej rädda
för att sätta racor; tyget, som kvinnan
för ett par generationer sen, var.

Den unga flickan kan i regel sy sig en klänning
eller byxor, ofta till samman med 'bastisei'
med likadant tyg. och alltid blir resultatet
så bra att de kan ha dem, varje sig tyget är
felippat på fredden eller längden, vilket, då det gäller marchen,
kan bli överraskande. ^{för tyg} Po flickor och fortibale skelle.

ACC. N.R. M. 16732:48.
131

det hem sydda se ut "precis som det vore köpt"
utan den skilda sydda dräkten, som var förr.
Nu skall det vara ju sonlig och hem sytt, och
med åren kan flickan med ^{mera} hela sin garderob,
om hon vill och se hur väl klädd ut som helst.

Och finast att ha handvävda lappar igen. Men ännu
är för vidlyftigt att närmare utreda.

Sag återgår till sömmerskor i Skärstad. Det var ^{en} statfus
på Lyckås som tog sig åt sömnad på fritidsskolan (1930).

Po 'Bratå' eller Brattéborg, som det hette, bodde en, som
på 1880-talet sydde klänningar, hon tog en brorsa och
femton åre för en magnifik, blå ullklänning, som hon ^{tecknade} förg.
sydde till en släkting. (Enligt släktingens; Boogård efter gräppar.)

De senare sömmerskorna var finsömmerskan

Rut Larsson i norra Skärstad som sydde väl en tjugo
år till et par år innan hon dog, ungefärligen 1961. De
senare åren sydde hon bara till gamla nära vänner
och till noblessen, som föret harit kunder. En del
kunder flyttade till färjeköring, Göteborg, Varberg, men

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M. 16732:49.
ACC. N.R. 134

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fortsatte att sy hos hemme, ty hon var en överkäffad
sömnads konstnär, kunde sy allt, men sydde
merf kloänningar, dräkter och kappor. alla plagg
om än s.a° nya och fina kändes farvliga mot dem som
sytt, därfor att dessa sätta på väx.

Hon lärde dock aldrig upp någon elev, men hade
oftast hjälp med att knästa sömmar sy i senappror och
lägga upp plagg. Hennes man ^(skomakare) sydde också, men i smyg.
Ty det var ju givant att sitta och sy kvinnokläder.

Hon sydde endast hemma, men kunde gå bort någon
gång och prova. (P. L. var dotter till en backstugusittar åntea; Skärstad)
Ellen Jonsson är nu den enda römmerskan i
socknen, hon är lite över sextio år och har de
senaste femton åren endast sytt till sina gamla
kunder ifrån förr. Det blev aldrig den elegansen
över hennes salster, som det var med Pet Larssons
alster, trots att E. Jonsson låg ha varit väl på möggram.

Båda hade som unga lärt sy i Jon Koppling.

M. 16732:50.
ACC. N:R

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På brelliofalei började folk tycka, det var lika billigt
att köpa konfektion, somvara syförsönen.
Men tygget kunde köpas lika billigt som syförsönen var,
då ville man ej lata sy längre. Man tyckte också
att tyget som sälldes i meter vara. Man räknade
ut att syförsönen i konfektionen inte var så hög, men
noblessen tyckte dock annorlunda och försatte allt
lära sy sina kläder hos de skickliga skräddarna
och sörmerakorna. En del hemmadöllar under
sjugo, brelliofalei satte då och då upp syeri. Sog
mot klänningssömnad och barns sömnad. Klänningarna
hade ju blivit enkla att sy, och man hade symaskiner
i hemmen, som borde utnyttjas, man kanske hade
gått lite hos en sörmerska, hade anlag, remor och
smalappar kunde utnyttjas till mattoz. Sog lite mindre
befallt än den exklusiva sörmerskan, sydde till de
(var för oppoliticerade)

Den pinnad, som skräddaren fört platsade
all ry, var underkläder. Den senaste antek-
ning därom är år 1808, till en torpare i Flögångas
under Lyckås.

Mall skivs byttes ut sättes med manchesterbytan
denna snare af ^{af} -glödjan, eller man hade både och.
under borjan av hingotalen och lite innan.

Men denne fanns alts körja i konfektion
också till skapligt pris. Man tog hem sådana
i affärerna och försäljare hade med sig eo dem.

I nästan varna fram till hingotalen ser
man ofta "räck, väst". Det är troigt att
det är den korta sparrocken av vadmal,

som bönderna hade till vadags i skog och
mark. Denne ersättes i vissa mån av skimm-
fröjan i slutet eller mitten av hingotalen, istmino-
tome de unga männen skaffade sådana. Och sen
blev det vindlygsjackan, som ersätti sportfröjan.

Denna var ju billig allt körja färdig, men de

Äldre männa fåt klyppa av sina gamla
fin överrockar och hände dem till storrockar.
då de skaffade en ny överrock. Till den här hör
över 1940 talet.

Storvästarna, jag förmodar, sådana varses i "nack
väst". De var vadderade och var högt varma, men
hindrade ej rörelsefriheten. Användes i synnerhet
under skogsarbetet, vid höstning i de dragsiga
logarna och på andra utomhus arbeten. Dessa kom
under hundratals år i konfektion och blev billiga
att köpa färdiga.

Målspins hörjorna, nämnda under 1895,
förmodar jag ersättes av blåblossar, dessa
kunde sommerskan sy, eller man kunde
sy dem i hemmen, sen man skaffat maskin.
och framåt kunde de köpas färdiga. Som kläder
till slut var det, kostymer, överrockar, damdräkter
och damskräppor. som fina skräddaren sydde.

16732:53.
ACC. N:R M. 13t

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tjänstefolket sydde inklaider förr, varför
till sig själva eller till husbondfolket.

Det förlade man inklaider.

Syddes någon i familjen, var det bonddottern.

Bla blusar, lin sommardräkt, som skjortor, daglinnen, för kläden
och barnkläder skulle ju husmodern kunnat sy
^{sma} framåt ~~göktet~~ ^{då} om maskin anskaffats; men
själva näckojar brukades då man var sjuk eller
då man födde barnen. Många husmödrar var verkligt
kunniga, och hjälpte sina vänner för "sack ska du
ha, jag skall hjälpa dig med något annat."

Helga Svartberg, bonddotter ifrån Tykarvik, sedan bondmora
i Skraparp, slatar hantverk och smörbejkarkustan hade
symaskin innan 1895. Hon var född 1868. Hon
kunde sy, och gjorde det nästan allting, frostytmer

till barn, klämmingar, fast ej damklämmingar, rockar,
kavajer, blusar, bla blusar sydde hon långt in på keltio-
fallet, då sådana fanns billiga att köpa. År 1900 byttes
den gamla maskinen mot en ny Singer för nedprickade pris, hundra kr.

16732:54.
ACC. N.R M. ⁺³⁺

I Ingeryd var det Lotta i Ång, som nämnats.
Hon kom det en kvinda ifrån Bum. Fritzell i Bummo
syster. Hon var snickaredotter. Hon var ibland
i Ingeryd och sydde. De sydde ju sär ink
lin som nad, det brukade döllarna i familjen
göra. Skjortor och blusar, lin fygen åt kvinnorna
och barnen, under hela ^{för klädern} der blusar och klänningar
och små barns kläder, kostymer till projekter
tills de var en fro följa på, sen ville
man gärna skräddaren skulle sy kostymer.
En del sommerskor sydde dräkter och
kappor, men det var inte alla som tog sig åt
dessa arbete.

Hon kom ett par syskar från Kristi någon av
^{den yngsta} dem, lever ännu i sjuttonfemårsåldern. De gick
även i hemmen och sydde till examen, till
Konfirmationen, men omkring år 1910 hade de
slutat att gå i hemmen och sy. Lagning och

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

M.

16732:55.
B1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gjorde husets kvinnor själva. Men oftast var de satsat med att sy nya hela plagg. De hade, de gamla kvinnorna varit så inställda på spänning, vävning, och stickning att det här att sy, var den främmande. Då allt de ej sydde små barnkläder, ^{med} dessa blev, vad siden led ganska enkla. Ty maskinerna följde sätja och man köpte här och var i hemmen. Om inte ^{ta}, ^{utan det} ^{detta är en vanlig med mesten,} annat, (en status symbol). 1885 eller nog senare, ^{hemmen} köpte moran och hennes syster i Ingaryds Södergård en rymaskin. De köpte den till samman. Moran lärde sig sy latkansfaller på den, men det var svårt. Dottern fick gå hos syskona Holm - frixt att lära sig sy. Dessa sommerskor lärde upp elever i sömnad. Den kunde dottern sy blusar, skjortor till kararna och lin sömnad till husets folk. Ja, inte till rigar och drängar. Man slappik inte till maskinen heller till rigan, inte. Inte födrade man

ACC. N.R. M. 16732:56.
1734

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

att hon skulle kunna sy heller.

Men döllern när hon gifte sig borde kunna sy ålminstone enklare sömnad och barnkläder. Framåt tiden, det började ålminstone på fjugotale i firmas färdiga blåblusar och enkla strjortor i handeln och guldfärihandlare hade sådant med sig, man började köpa färdigt, eller man sydde på maskin i hemmen sommerskorna hade slutat att sy dessa plagg. I början på fjugotale tog det riktigt fart med sexmaskinerna i bygden och agenterna var mikiska och tygerna blev billigare och billigare modellerna enkla att sy.

Sommerskan hade Alers Familje journals mönster, men även andra och till slut skaffade hon även andra, franska. Indrade dem, så att de passade byggdens smak.

Då sommerskan var i hemmet, var det ofta så, att Spararna, som skulle ut på sitt arbete fick åta först

16732:57.

ACC. N:R

M. 137

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dåde ålit och försvarat, så de Rades det
för sommerskan och husets levnliga medlemmar,
och barnen, om de var hemma varande fick

äla i lugn och ro. Någon eftersökt godbit togs fram,
like grädde i mjölkens till ex. för att färska för
summerskan, som dock inte på längt mär
var på märkevärdig som skräddaren.

I början på hjugotalet tog fr. Holmkrist bekr.
och femtio öre för att sy en klänning. Vad hon
fick då hon gick i hemmet, vet ej berättaren.

På hettotalet tog hon sex kr. i sylön för
en klänning. under förtiotalen bio eller bolags
men år 1952 hade sylonen för liknande fintklänning
gått upp till sjuttiofem kr. Den sommerskan
var också ifrån Östra Eds landskommun men hade flyttat
 till Torsköping. Holmkrist sydde inte så mycket
 vid denna tid. Nu är det inte så många som
 lätter sy något hemma utan köper konfektion.

ACC. N.R. M. 16732:58.
131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fast över rasande många, sär till sig själva.

De sät i slöjden, en del fortsätter med kursen
i römnad och det är modernt att vara
personligt klädd. eller, precis som alla andra
men med personlig prägel.

För kunde alla kvinnor sticka, de fick lära
sig detta tidigt. Men de gamla i huset
stickade ju mest. Det hände att även gamla
gubbar kunde sticka, fast det var ju ovanligt.

Det gick ät mycket strumpor i stora familjer
och i de små backstugorna i socknen, fanns
gamla kvinnor som åtog sig så gärna
att förfola strumpskaffen och stickade nya,
och de stickade vantar, västar och kroppar.

Dessa senare plagget var ofta inte mororna så
forniciga i att sticka. Grova strumpor allt ha på
vintern i storlar stickas man i många familjer
och socker och vantar till barnen, ofta av husmodern själv,

16732:59.
ACC. N.R. M. 134

Sen fribolatet ungefär, kan man säga, dess tids
innan, att man köper den finare strumpan till
männens, och till barnen ända högkärtare köpte
man denna färdig, eller man lät sticka
den på ~~läng~~ maskin. Bestälde hoo någon
som hade ^{det hande att avgöra} en ~~läng~~ sticka på maskinen. men
var popularit under fribolatet och en del är innan
och då lämnade man gärn och bestälde
skor, strumpor, halsdukar vantar, damaskbyxor
eller långa stickade damasker.

Rosvral Rudolfi Skärstad stickade, hade
hjälp av hushunden Kristin. Även i Sörgeryd
fanns maskinstickare. ^{handstickning var förr modern med maskinstickning} Sa blev det ^{med maskinstickning} förr modert
framåt fribolatet. På fribolatet sätjas kvinnorna
med verklig rörelse att sticka för hand igen.
kjolar, jumpsar, hörjer, barn kostymer, flickkläder
perr västar och hörjer och vantar. Det var inte fint
med hörjet, och i dessa sista års del viskning man ägnar sig åt.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Väststickning eller ställare, sömnad.

Här var det gamla undantagsgubbarna, som sydde vantar. Även yngre, kunde fresta på att sy rådara, mest för noskull, på vinterkvällen. De yngres arbete blev inte så mycket med de förlamade handen. I mest varje by i Ölmstad, var det ett par gubbar ^{på beställning} som sydde vantar på 1880 talets och lite framöver. Med de gamla, gick också sedan med de sydda vantarna fort. Numera lär det inte finnas någon i socknen som kan sy en vante. Kvinnorna, som tog vid med vantsyförföringen, söcknade dem i stället för att sy dem. I Bullerbäcken (där var hvarsmå stället) sätts en gammal formen och syddes. Det var den idealistiske vantanen, varma, mjuka, by de valkades, med en perfekt passform. Vändagsvanten var grå, men högtidsvantan var melerade i röd eller grönt, eller blått. Man böjade i fingerstoppen att sy, och slutade vid handleden. man sydde runt, runt.

På 1930-talet var det en del, mest sörabrukare, som skaffade en billig grundstickningsmaskin. Man kunde sticka hussbehovsstrumpor på den, och transke till grammar och andra, få lite förtjänst till huset, och fabriken lovade rundaigt att ta emot allt alster, av fabrikens garn försläss. Det var transke framför allt i från Nässjö, maskinen Favorit. Alla blev grundlurade. Var fabriken maskinen befaldt, god kände ^{fabriken} oss inte arbetet, eller skickades så dåligt garn att det inte gick att sticka med. Det blev ingen passform på strumporna, Karlarna i hemmet ville ha ordentliga strumpor, isärmerket under arbetet i skogen, och kvinnorna fick börja att sticka för hand de braskande löppena och en stor dysinkonsist blev ängel igen. Karlarna var dock intresserade till att försöja med, de lärde sig sköta ~~med~~ maskinerna. Mycket snarit evnade intresset och vrede och harm över att ha blivit lura av braskande annonser kvarstod. Vid förtidatid eller lite annan förvarvad ^{på} maskinen.

ACC. N.R. M. 16732:62.
131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stumpstickning eller 'Binning', som man
sa förr.

Det berättades att Knut Blom dals farmoder, det
är förtioåriga Nils Blom dals fars, farmoder och
nu är vi mere på sjuttonhundratalet. Stickade gä
med kreatursforor ifrån Huskvarna eller Skop.
Höll Stockholm. Det var då mest slaktdjur
som förlades. Det sades att hon
gick bredvid
foran och stickade sina stumpor under hela
vägen till huvudstaden. På fölterna bar
hon skor av hästskinn.

Det är Gunnar Bergkvist, mor, född 1845,
som talat om denna konst. G.B. Huskvarna 81 år gammal
I bland stickade man på öred, så allt stickningen
gick på här ~~trä~~. Det här var den äldre 'Binningen'. Eller var
sådana ~~trä~~ stump skaff, nöt och gröt i finns på Skarstads museum
Priser på kläder och stumpor ifrån Uppgranna, finns i näckens skops bok
ifrån Jan Petter Jansson, Tykavik, 1870-80 tal. För demnes myndling från Stora Rosen.

I början på tjugotalet slubade kvinnorna med
allt ry under kläder till sig själva. Då
det fanns billig trikå att köpa. Livstyckena
var omoderna för den unga kvinnan. Till barnen
köpte man trikå. Men sydde flanel plagg till dem.
Byxor, smäkläningar eller kollar. och förkladen.
och så spädbarns utsyrseln. Den ett tjugotal
är är denna föändrad. då allt man stickade
smäplagg. nu viskar man dem, ty det
är mest modernt, lika mycket som man sticker.
Men de gamla män i skorna på ålder doms hemma.
kan fortfarande använda sina vita särkar
med broderier, sydda för en femtio år sedan.
ja till och med byxor, med långa ben och spetsar.
De gamla livstyckena är icke alika samt de stickade.
Vilket en del gamla använde, men sannidigt finns
några avningar med alldeles moderna underkläder. Det
finns ingen skarp grans mellan gammalt och nytt.
myton
inte förr, än en generation dor ut.

M. 16732:64.
ACC. N.R.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ett sätt att skaffa sig kläder förr var att köpa på auktioner. Efter första världskriget har detta blivit modernt. Ingen vill nu ha använda kläder, som andra har haft. Det var annars en stor glädje förr, då husfar kunde komma hem med en kjol eller tröja till sin hushåll, i synnerhet om den var köpt på ett finare ställe. Även männen var spekulanter på rockar byxor hos synder eftersom viden.

Nu mera sällan hoppas någon erbjuda ens en stor barnfamilj kläder, med riktigt att bli osams med demna, att ha kommit från far här. Det har blivit en skam att ha, eller få andras kläder.

På hettotale, då det var ont om pengar, köpte barnfamiljer tyger i kilovara, småstavar, till ett mycket billigt pris hos Philip Larsson Västra Storg. i ffp. från 80-150 kr. om sydde barnplagg av detta.

Ordsläv om Skräddaren.

Det blir inga byxor av det skinnet.

alternativ: av den västen.

Om klockor som ej visar rätt tid: Den gai för
skräddare och skomakare och inte förrälig folk.

ordsläv: Lala skräddare far långa stygn.

ordsläv: En fat skräddare far lång målskod.

och: Ingan är stor inför sin skräddare.

Skräddaren lyckas före komma sparsamt i såväl ordsläv
som i visorna.

I spinnrocksvisan var den första friaren skräddare-
gesäll. och i den ihuva visan om hantverkarna
"han sömmer stygn vid stygn faller". . .

I ungarnas förfjusfa: "Skräddare, skräddare
skrinkeken, häll som han salt, så släpple
han en." Och skräddaren, som pick ner
sig på isen, med sina skridskor, i gammal visa som blivit

I byn Berg hem.

Där fanns i fer. förra sommaren skräddaren

Jonsson; han bodde i Gala där nu Ekbloms bor.

'Gala' är en rest av den forna bygatan vid den äldsta riks vägen, utmed Höla veden.

Jonssons fader var också skräddare och gick omkring i hussen och sydde i Skärstad. Sen var det skräddaren John Kvist

som bodde vid kyrkan, han var också

byskräddare. Denne var samtida med

förut nämnda Fridleund i från Tallebo prä

väster ner vid vättern, han kallades för

Höka skräddaren. hans son var skräddare och

sonsonerna hade som nämligen, Fridleunds

skrädderi, det sista i Skärstad.

Holmquist hade tre döllrar, Jenny och Emma,

de gick omkring i hussen och sydde bl. annat till

berättarens moder. De började sin arbetsdag kl. 6. f.m.

15/2-67

Döttern Emma gifte sig med Johannes Blomkrist,
en av kamprarna för missionsrörelsen på 1860-talet.

Han var skomakare. Sedan slutade Emma opp
att sy. Som extra knäck, hade hon sedan
folkfrujobbet. Laga mat i bygden på kalasen.
Det var finare än att sy. (Barnen blev akademiker.)
När de skaffat sig maskiner i hemmen skulle
moror och hemmaförrör prova på att sy,
och då man hunde Anna in sällskapet för
den dyra maskinen.

De började med skjortor och blusar. De var
så vallhänta då de klippte till plaggen, att
de ringade skjortor och blusar bak, precis
som fram. Det blev ingen facit på den de
fick legga elva veck under linninger,
och de gick förtögt upp därifrån och
skravde på halsen. av naturliga skäl
var sommerskorna ovilliga att klippa till
plaggen.

Jommerske betalningen var mycket låg, ber. hos
ej mer än sjutton fem öre om dagen vid 1890-talet.
Men det fanns generösa bond moror som gav
bort fläsk och kött och ost vid tillfället då
det var sig.

De gamla byskräddarna anlitades
till enklare sömnad och vardags-
kläder, i synnerhet som den yngre
finnskräddaren Karl Rydh, var länge
noga på det, sydde ej till vem
som helst, dock sydde han till välkända
arbetare, men han sörjde kund kretsen
och han kunde väl heller ej slåga sig
att arbeta och det var sär för
små skräddarna, som på så sätt
hade sin bärning till söndagar, och
det kom inte nya efter dem.

Hemskräddaren i Noltebäck. hos snickarens där.

"Mäster", sa' man. Tim, då han kom gående till hemmen, i smällgulskrock och randiga byxor, läderskor (och, för ber.) en vega mössa med blank skärm på huvudet. Mor, som tjänat i prästegårn, lade gen timeduk på bordet och lagade särskilt god mat då 'mäster' var i huset. Mäster prisade hennes kunnighet och manér, ty han var fin på del.

Sina räcker hade han i en avläng lada, med härbotten ^{på ryggen}, en gren över axeln. Idemna hade han skyffjärn, svart och vit, stark, grov tråd. Matband, rägringar, senapprörlar, kerla och synörlar.

Man talade om hans fina kläder, men då sa' ber. faders bror: "Det är inget, nu skulle sett quiborna på"

Visingsö, de ha häktor där bak på rockarna."

(i sprundet) Mäster, sydde för hand, sät opper på bordet, på skräddarvis, invid fönstret. Talade om vad han höt här och där i stugorna. Barnen i huset, lydde sig till

ACC. N:R M. 16732:70.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Honom på nära de kunde, för att lyssna. Han sydde
framstrocknar och byxor, vände kläder och sydde om,
men läpprade, gjorde mor i huset själv. Det är möjligt, att
han även sydde klämmingar. Han sydde livslycken
~~han sydde sätter - körpte fint också andra underdelar.~~
till mot åtsittande med flera sommar. Morfickingen myklämming.
~~man väger: stickade.~~
Han stickade, eller sydde, också sticklacken.

På natten fick han ligga i rummet, där den övriga
familjen låg. Det var inte så ^{var} noga han låg i en hörne,
det var han vand vid. Han baddade fint med den
bästa filten och det finaste rödrosiga sticklacket.
Dottern ber. var i fem års åldern ellers lite mer, liggde sig
till att få ligga jämte skräddaren, under husets
finaste lacket. Låg och gjorde sig smal och tryckte
sig mot soffslammen, lycklig över att ha fått
ligga en natt hos skräddaren. Annars bodde han:
socknen, men avstånden var stora, så att
han övernattade för det mesta, fast han var prästen
ibland på plättena, och föredrog att sova i sitt eget hem.

Lappskräddaren på ålliotalet och innan dess.

Han gick vägen ette, (uteffter vägen) Hade
inga gesäller med sig, hade nog av sig själv.

Ja snart han kom in i stugan med sill: "Signe,
eller Guss föd", svingade hela stugan av skräddare
så han drog en pappaså med det samma.

Det var på nöjt då han kom. Det blev
liv och färg i stugan. Sjöng, gjorde han
också, om i ske annat, så Geckens Noak, med
"han handlade med nälar, springor och skräddare...".
en massa versar, passande för skunden
och diktrade för den. En gång om
året brukade han komma till torpstugan.

Slammade en, två, tre där, det var lite olika.

Han sydde påsarockar, stickläcken, vände
plagg. Sydde byxor och rockar och framför
allt, lapprade. Det är möjligt att han sydde
kvinner och barnkläder, men inte i berättarens
hem, där modern dog 1882. Byxor sydde han till pojkar.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LUF 131

111-67

ACC. N.R. M. 16732:72.
137

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Han sydde för hand. Han lappade kläder snyggt och fint, sätte stora lappar på rockarna på fram-slyckerna, på armbågarna, på byxeknana och i ärseri. Om man tog på sig en rock förr, var det som en ny rockar, för de många lapparnas skull. På byxorna var det färskimslappar, och berättaren använde sådana ^{bryxor} tills han var en 30 år gammal och var dräng på Ulfornäs i Örgestorp, men till slut hade han den endast då han hörde gödsel. Lappskräddaren själv hade skinnlappade byxor och bältdock.

Sina grejor hade skräddaren i en väska, en handis. Där hade han ett långt, smalt presjärn och en skarp bra handgjord sat, ryttning och var och nälar. Men en ullsat, sisare, fick man ta fram till honom och den skulle vara skarp, så att han kunde ha delma till den grövre klippningen och spara sin egen sat.

16732:73.
ACC. N.R. M. ¹³¹

Han sät̄ vid bordet. Tråd fick man hålla horom
med, av de långa hemspinnna fågerna, det var
på vädiget starkt häd. Och han sydde i knappar
fȫr det behövdes. De spärrades avandra plagg.

Han å̄ med familjen och man försökte att ha
lite bättre mat då̄ skräddare och skomakare kom.

Han kom ganska regelbundet. En tid på sommaren
var skräddaren hemma ^{hos sig}. För länge sen, om inte
annat, plöckade han bar och sälde i Jönköping. Sen,
då̄ ländsticks tillverkningen kom igång satt han
vid lädebänken och gjorde ländsticksaskar
för sällor och dessunder. Annars gick han ur
hem i hem. Och där tog gaslampa fram. Den
var annars undan sät̄, men då̄ skräddare eller
skomakare kom så̄ tog den in och fyldes på och
det blev ett klart ljus, men de var like vanliga
man måste vara försiktig så̄ att den ej exploderade.
Färren stod gära invid och strådde i målarna, allt

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N.R. M. 16732:74.
131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

effer som han sydde. Skruken på kåden slog han
finh så att den blev i allra yttersta änden på kåden och
strokigt liken. Bjuden på de stora bondkalasen blev han
inte, men var han där och arbefade, så nog fick
han rikligt av välfärgnaden.

En lappskräddare bodde på Djörnag Mo i Slabo.
Han gick en 'krissé' (kretsa) omkring.
Skräddare - Kalle, så man. Han ville ej dricka
ur skopan, men fick han ett glas, räalmade
han i sig glas på glas natten. (I Bommatörpet.)

Befalningen? "J.nej, det var inga vita gengar
han hade om dan inte, det fick alla näckens
i koppar slantar då mi mor levde, och hon dog
1882... Skräddaren kom den också, maga
ganger till farfar familjen och sydde
ett par byxor eller nån rock till farfarsfar
eller lappnade till majkarna. Men det fanns
också en annan riklig skräddare i rocknen.

16732:75.
ACC. N.R. M. 13+

Han hette Landkeist och bodde i Svinahaga.

Han hade symaskin och dit gick de och
fick ^{Kostymer} ~~Puff~~ ^{Puff} sydde sas kostymen till berättaren
av en annan gammal kostym, som han
sprätte röder och vände. Den var mörk och
den såg sedan ut ungefär som de andra
pojkarnas sase kläder. Han tog väl fyra kr.
alminstone ej mer än fem kr., för detta arbete.
Sen fick berättaren sig se Bengta - Pelle i Drott-
ningsforp i Habo, då han tjänade där. Han var väl
en person i dä. Det var ett pålägg till lönen, det hemvärlda
lyget. De hade skräddare där, som tog mått och
sen sydde den. Men sylonen drog bonden av
^{Tordangus} att han gjorde upp med ärstören vid hänske-
årets slut. mer än fem kr. tog ej skräddaren då för
allt ry en hel kostym. Med symaskinernas intag
i skräddarverksfåder och i hemmen tog
symaskräddarnas era slut. Journaler, mönster hade denne man ej.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M. 16732:76.
ACC. N:R

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Toxpar hushåll sydde själv, skjortor, linbyxa
småbarnskläder och ^{inte kavajer och byxor, utan finare} skolkläder till barnen ~~och~~ ^{plag}
och var dags klänningar till sig själv, den fällare
som var klänningen, som var mest påg
ut som en pack, vilken då var klippt
ett hål i för huvudet. Hon sydde för hand.

Någon ny finkläning fick hon aldrig. (dag 1882)
Skolpojkarna, då de blev större fick gå till
skräddare Sandqvist och få sytt, men man hade
ej nåd att köpa bra tyger. Det blev mest
rasinet kostymer. Konna, kalla, de var
inte mycket med. Till sin sömnad och annat
och fruntimmers kläder var det en toxpar härling
som lag sig åt sömnad men hon ^{hette hon} sätta framme
och sydde. Sofi i Sjöbo och hennes sysster
fodde i en backsänga, hon var på medig, Sofi, de
sydde och presade. När de inte sydde gjorde
debara mellan, polkagrissar, som de sådde. Sydde för hand.

16732:77.

ACC. N.R. M. 131

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var bekvämt att köpa en färdig kostym hos stor skräddaren. Da besättaren var ej icke
är skaffade han sin första överrock. Den hade
han sedan i många, många år. Skräddare
Malmö vid östra torget i Söderköping hade
färdiga kläder och rockar. Han blev så nä
moderlitit skulle alla gå. ^{Trots ej mög} En del skräddare hade särskilt anställda västsvämmerkort (i stah) som pressade, ryckte han upp annat, men man
kunde ju se de färdiga kläderna hur de såg
ut. Han hade också tidningar med modeller.

Det var inte heller dyrt att gå till
skräddarna. Mer och mer blev, att de unga
köpte kläder i stan, medan de äldre
förrderna, som oftast hade lyger i hemmen,
liggande, fast växningen började avläga
i hemmen sen, det blev finare med köpta
platålyger. Inköp per post orderteknologi anses denna
besättare, ej haft så stor betydelse, kanske för områdningens vana

16732:78.

ACC. N.R. M. 13t

Skräddaren.

Det var en gång på 1880-talet, i början, då skräddaren var i soldatförnet. Bonn mätort, och skulle sy något plagg. Han blev försiktig och gick bort till vattenkanten för att dricka. Han tog skopan och skulle föra den till munnen, men hejdade sig och sloss och sättrade begrundande i vattnet. "Får jag ett glas," sa han. Det fick han, men handelsen gick sen rakt i stugorna - "får jag ett glas, sa skräddaren, och var fin på det." Tugde ej med skopan. /Det var Halle-Skräddare ifrån Ärlunda-Mo. / En vits, förde samme berättare som barn, meningen med denna vits är dumhet, men gamla gubbar i Bankeryd drog den: Skräddaren satte på bordet och sydde, tittade ut genom fönstret, såg körsen gå där, sa: "Pyttा på nyttå, men mi pyttå ho gör skillingar."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M. 16732:79.
ACC. N:R

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND ^{bif. m.m.}
LUTT 131
fr. Småland

Medskickade fröschys visor ett av
sätten att skaffa tyger, sedan förskottet
och kvinnornas varning i hemmen uttagit.
Det fanns även andra liknande fabriker
som hade sina agenter vete och kontrollera
från jämte bestända färder och platser.
Och vid fabrikens portarna stod de och sålde tyger, vid
avloningarna i början på reklets, och in i varva
dagar har det kommit, kringresande med
skjortor och blusar och bläcktor och sällt, bestalningar
var ej då nog. Arbetarna fick befala om vad
de kunde vid avloningarna.
Men förr, vid reklets skiftet och framåt Hugo-
tale tände det också vara arbetare som
sålde och hade provisjon på dei de sålde. Filler:
"Det var Brål (oknarn.) sprang och sålde möl-
stamsbyxor. m. m. sådani på gjuteriet. Lovade
rent, kredit till nästa avloning, men redan

25/2-67

M.16732:79a

Godsmöten

hållas för

Tabergs Yllefabriks Aktiebolag

på omstående tider och platser

från och med Januari månad 1913.

December.							7	
November.							2	
Oktober.							5	
September.							3	
Augusti.							7	
Juli.							5	
Juni.							3	
Maj.							7	
April.							5	
Mars.							3	
Februari.							7	
Januari.							8	

1914.

Stanset kl. 7.30 f.m.
Ölmstad; Mellang. 10 f.m.
Skärstah; Bäckanäs 12 e.m.
Siringe; Holnström 8 f.m.
Alboga; Båget 2 e.m.
12 2 2 6 4 8 6 3 7
12 2 2 6 4 8 6 3 7
12 2 2 6 4 8 6 3 7
13 3 3 7 5 9 7 4 8
13 3 3 7 5 9 7 4 8
13 3 3 7 5 9 7 4 8
13 3 3 7 5 9 7 4 8
13 3 3 7 5 9 7 4 8

Öppet i Ölstaad Mellangård hvarje Måndag
under September, Oktober, November
och December månader från kl.
10 f.m. till kl. 3 e.m.

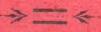
Undertecknad kommer fortfarande att
tillhandahålla *Ullgarner, Nappgarner, Kläd-*
ningstyger, Schalar och Filtar, Hemstickade
Trikåvaror såsom Strumpor, Vantar, Da-
masker, Tröjor m. m.

Obs! Ull och **Stickylle** tages i
utbyte.

Spinn-, Färg- o. Beredningsgods
emottages och utlovas ett *väl gjordt arbete*
å *kort tid*. — Även **Lin** emottages till
spinning.

Hoppas fortfarande som hitin-
tills att få vara ihägkommen vid behof
af ofvannämnda varor.

För Tabergs Yllefabriks Aktiebolag:
Vördsamt
OSCAR HELLSTRÖM.

efter en vecka, kom han: "Du, så jag
gengar för bytorna? Jim, nej, var anställd.
Log en keramja, siod och sittade i boknen.
"Du får nästa avlösning." "Nej, nu ska jag
ha dem." Jim mörknade i högen hölle
på allt slä keramjan i huvat på
Baal, som reparerade illa kricka."

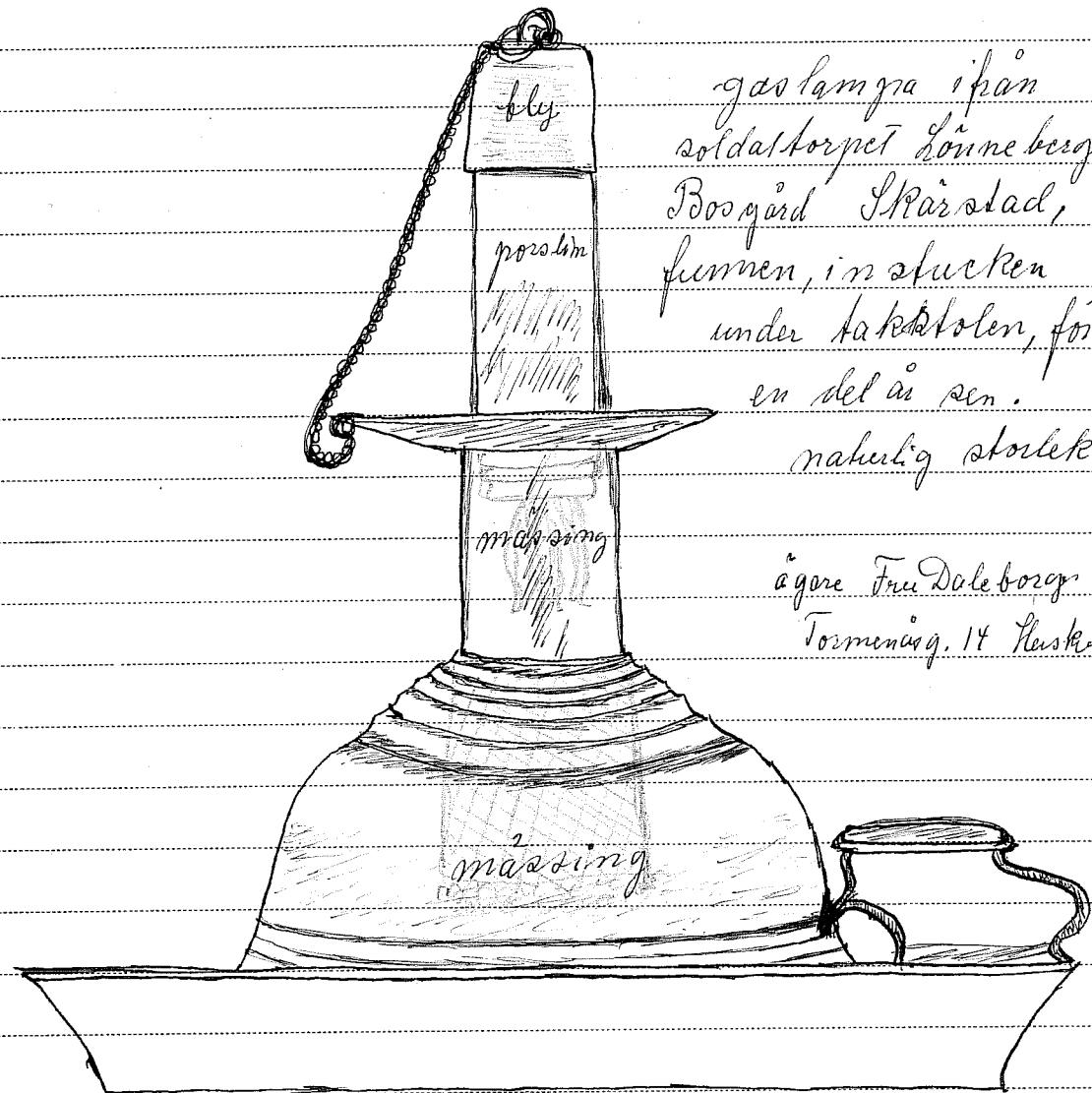
Det var Baal som byggde sitt hus vid
backen på Oskars galan, och efter honom
fick backen sitt namn. Baala backen.
Vid samma tid var också Pelle, ^{den van lite yngre än Baal.} frånpe magot
senare) han sålde också, nej han brukade kropa
blåbyxor och skjortor av 'tylla', som hade försäljningar
som extra inkomst. Arbetarna fick betala vid avlösningarna
en vis summa tills det var betalt. Pelle, som var en
stor missionsman, gav 'passen' i de. Då hotade tylla
att han skulle gå ner till missionshuset och bland allt
folket sätta upp och vila om skulden. Då betalade Pelle.

En hemskräddare var en gång för längesen
på 1870, eller innan eller kanske eftersom
årtal, i en liten backsbyga i Barnarp.
Husfadern där, var borta på arbetet och
husmodern hade bröckorn, gick med sina
vanliga sysslor, sedan hon lagat mat
och dukat fram för skräddaren, som
ensam intog sin måltid vid bordet.
Alla husets ungar stod i dörren och följde
med spännt intresse skräddarens måltid.
Husmodern hade sagt: "Ni får se, då skräddaren
ätit, det som blir över så ni dela."
Men till slut skriker ungarne: Mo-o-
me har skräddaren ätit upp allt
flasket. - äldra än berättaren

Berättaren var gift med en skräddare, vars fader var
skräddare i Barnarp och det var den sistnämnde
som berättat historien för sonhustrun.

16732:82.

ACC. N.R. M. 13+

gaslamgra i pän
soldastorpet Lövneberg
Bosgård Skärstad,
furnnen, in slucken
under takstolen, för
en del är sen.
naturlig storlek.

ägare Frö Daleborg
Tormen 14 Hestkarna.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Amerika brevet.

Far, nämnt i brevet, var en ambulerande skollärare i Helsinge by. Han tjänstgjorde i Börsarys skola och i en skola i Södra Skärslad. Där emellan är en lång backig väg. Elos, var skräddare och bodde kvar i stugan. En del amerikakort finns, men uppt. fick dem ej namngivna. Stugan med frådgård finns kvar, samt delvis fähus, byggd mot bergväggen (för att spara timmer) och det lilla hön- och grishuset. Men miljön går nu mot sin förvandling, eftersom hemmet skall upplösas och skifas.

M. 16732 : 83 a

Mr Elof Nelson
 Ängsholm Tolarp
 Skärstad socken, Jönköping
 Lyckås gård

Jamestown N. Y.

28 July 1923

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Besta broder Elof med familj.

Tack för brevet som vi fick från er.

Det var en mycket sorglig nyhet nämligen att vår älskade fader har gått häдан.

Vi står i stor tacksamhetskuld till er båda som tog så god vård om honom intill det sista måtte Gud löne er derför.

Jag har ofta tengt så besynnerligt att vi har att vara skilda åt så långt från varandra ack om jag ändå hade fått sitt mina föräldrar en gång till här i livet men det hoppet är nu förbi det är vel snart fyra år sen Mamma dog i nästa brev du skriver till oss tala mera om dem hur gammal vår fader var han var vel över åttio år vem körde vid begravningen jag förmadar att ni har vel nya grannar det är ju omkring trettiofem år sedan jag lemnade hemmet jag var blott tolf år gammal somliga tings är blott som en drom om barndomshemmet du var nog ej gammal då Gustaf kan jag knappast mins men Esther tror jag var omkring ett år hon låg i vaggan då vi gick aldrig har hon skrivit till oss vi vet ej var hon lever har hon några barn hon var vel hemma när papa dog jag ser i ditt brev att du har två barn jag viste ej att du hade mer än en gosse.

Jag har två flickor som du vel vet för jag sände kort hem den älsta är tjugotre den yngsta tjuguett då arbeta båda två Mildred den älsta är clerk i en butik. Jag vet ej vad de kallar det på svenska (grocerie store) hon säljer alla sorters matvaror det är nära hem det tar ej en minut att gå dit Eunice den yngsta arbetar för en logman hon är hans stenographor hans namn är Patrick Guinnane han är ej svensk John min gubbe han arbetar på en möble faktore.

Jag får nu sluta för jag tror nog du får att göra innan du fått läsa detta för jag vet att jag skriver rysligt illa många kära helsingar från oss alla din syster Sophie

Mrs. John Carlson
 119 Bowen st.
 Jamestown N. Y.

M.16732:836

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Amandas adress är

Mrs. Axel Swanson
220 Barrows st.
Jamestown N. Y.

Helgas är

Mrs. Alfred Agren
R. F. D. 79 Box 164
Jamestown N. Y.

Idas är

Mrs. J. A. Snyder
Box 353
Milford Nebr.

Hannas är

Mrs. C. J. Brown
3014 Y. st.
Lincoln Nebraska

Skriv snart

Avskrift den 3/2 1967.

Birgitta Andersson